

Drop sportens ånd, fokuser på atleternes sundhed og frigiv EPO!

Petersen, Thomas Søbirk

Published in:
Metier

Publication date:
2012

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Petersen, T. S. (2012). Drop sportens ånd, fokuser på atleternes sundhed og frigiv EPO! *Metier*, 2, 16-17.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@ruc.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

TEST DOPINGREGLERNE!

Drop 'sportens ånd', fokuser på atleternes sundhed og frigiv EPO.

Af Thomas Søbirk Petersen, Lektor i Praktisk Filosofi, Roskilde Universitetscenter – tidobbelt danmarksmester i tennis.

Ved OL i London til august 2012 bliver det ikke kun sportsresultater, samt reportager om f.eks. engelsk verden over at cricket ikke er på programmet og Prins Frederiks vurdering af de danske sejlsportsfolk, der kommer til at præge avisernes sportssider. Sportsnyheder fra OL vil også handle om afsløring af dopingbrug. Alkoholiserede bueskytter, vægtløftere på speed eller dressurheste på Viagra er eksempler på OL-deltagere, der er i farezonen for at blive testet positiv, straffet og få negativ omtale i pressen. Den dugfriske dom af cykelrytteren Jan Ullrich, er et eksempel blandt rækken af kendte sportsfolk der er dømt for brug af doping. Og fra vores egen andedam kan vi konstatere, at Bjarne Riis i 2007 vandt den gule førertrøje i dansk dopingbekendelse, med ordrene: 'Jeg har taget doping.' 'Jeg har taget EPO.' - og det med god afstand ned til fx Jesper Skibby, Brian Holm og Tom Bogs - er ligeledes et eksempel de fleste af os husker.

At Ullrich, Bjarne og alle de andre overtænder dopingreglerne er selvfølgelig snyd og er derfor, som udgangspunkt, umoralsk. Men enhver, der har deltaget i krig, sport eller kærlighed, ved at regler for adfærd ikke er mejslet i stentavler. Regler for adfærd bliver løbende ændret, både inden for og uden for sportens verden. For hundrede år siden var det f.eks. i overensstemmelse med reglerne i Danmark, at kvinder ikke måtte stemme ved folketingsvalg. Og i Wimbledon var det engang tilladt at spille med dobbelttopstrenget tennisketsjere (den såkaldte 'spaghettiopstrengning'), der gav tennisboldene en meget uberegnelig skru. Regler som ikke gælder i dag.

Men et spørgsmål som desværre er fraværende i den offentlige debat, er hvorvidt dopingreglerne er velbegrundede. Dopingdebatten i Danmark er præget af medicinforvrækkelse og stort set alle politikere og idrætsledere mener, at brug af præstationsforbedrende medicin i sportens verden er noget fanden har skabt. Men før lederne og kultursministeren får golfalbue af at polere deres glorie, når de udtaler at dopingbrug er 'utilgiveligt', så lad os undersøge om begrundelserne for reglerne er mulige at anvende og i modstrid med centrale etiske værdier. Det er netop hvad undertegnede, ofte i samarbejde med, har gjort i adskillige danske såvel som internationale forskningspublikationer (se slutnote).

Men før en kritik af dopingreglerne, så lad mig sige nogle få ord om organisationen, der har udformet reglerne. Under OL i London vil den Internationale Olympiske Komite (IOC) følge de dopingregler, der er udformet af WADA (World-Anti-Doping-Agency). WADA kom til verden i 1999 efter initiativ fra IOC og som en direkte respons på doping skandalen i Tour de France 1998. WADA er understøttet af de fleste nationale og internationale sportsorganisationer samt af EU. Bestyrelsen i WADA består af folk fra IOC samt folkevalgte politikere. Brian Mikkelsen har f.eks. i en årrække været næstformand i WADA. WADA's officielle mål er blandt andet, at sikre atletes sundhed og at promovere kampen mod doping, samt at harmonisere hvilke stoffer der skal forbydes og hvilke straffe dopingbrugere skal have. Præcist hvilke stoffer og metoder der er forbudte, står i WADA's "The Prohibited List". Det er f.eks. stoffer som alkohol, amfetamin, anabole steroider, EPO, kokain og hash. I resten af kronikken, ønsker jeg at kritisere begrundelserne for de nuværende dopingregler, samt at formulere og forsvare et alternativ. Som læseren forhåbentlig vil være enige med mig i, har dette alternativ en række fordele i forhold til WADA's kriterier, selv om alternativet har en række kontroversielle implikationer. F.eks. at EPO bør være tilladt.

WADA udvælger hvilke stoffer (eller metode) der skal forbydes efter følgende kriterium: Hvis, og kun hvis *to ud af tre* følgende betingelser er opfyldt, skal et stof på forbudslisten:

- (1) At stoffet eller metoden har en *præstationsforbedrende effekt*
- (2) At brugen af stoffet eller metoden udgør en *sundhedsmæssig risiko*
- (3) At brugen af stoffet eller metoden er i modstrid med *sportens ånd (the spirit of sport)*

At det er to af betingelserne, der skal opfyldes – hverken mere eller mindre – begrundes WADA på følgende måde. Hvis kun en betingelse skal være opfyldt, så vil det betyde at vand skulle på forbudslisten, da vand har en præstationsforbedrende effekt. Men på trods af at WADA har en omfattende forbudsliste med over 300 stoffer og metoder, er det selvfølgelig absurd at forbyde vand. Begrundelsen for, at det skal være to og ikke tre betingelser der skal være opfyldt, er ifølge WADA, at hvis alle tre betingelser skal være opfyldt, så kan man ikke forbyde genetisk doping, der ingen sundhedsrisiko udgør for atleten.

At et stof er præstationsforbedrende, eller udgør en sundhedsrisiko er til at forstå. Men hvad betyder det, at et stof er i modstrid med 'sportens ånd'? WADA prøver at give denne lidt

spørgelsesagtige vending lidt substans med følgende definition: Sportens ånd karakterisere ”the essence of Olympism and the celebration of the human spirit” og består af 11 værdier. Lad mig blot nævne seks af disse værdier:

- (i) sundhed
- (ii) excellent præstation
- (iii) sjov og leg
- (iv) samarbejde
- (v) mod
- (vi) respekt for regler

Men når WADA ønsker, at anvende sportens ånd i deres begrundelser for hvad der skal på forbudslisten, løber de ind i en mur af problemer. For det første, hvad hvis en sportsaktivitet er i *konflikt* med disse værdier? At løbe et maratonløb ved OL i Beijing er eksempelvis næppe sundt, men det kan være udtryk for mod. Men på trods af denne konflikt forbyder IOC ikke dette løb. Men hvorfor så forbyde en atlet at dope sig, da doping kan være i overensstemmelse med værdier som samarbejde, mod og excellent optræden selv om det er i modstrid med fair play og respekt for regler? WADA siger intet om hvordan en afvejning mellem disse værdier skal foregå.

For det andet, hvordan *ved* WADA, at et stof eller en metode er i modstrid med sportens ånd? Er det f.eks. i modstrid med sportens ånd at anvende en elektrisk bil til at befordre golfspillere fra hul til hul? Hvad med brug af koffein? Før var det på dopinglisten, nu er koffein fjernet fra listen. Hvad er begrundelsen for, at intens kaffe drikning nu ikke er strafbare aktivitet for sportsfolk? Er det noget ældre mænd i WADA’s bestyrelse bestemmer ved håndsoprækning uden nærmere begrundelse? Der er noget der tyder på det. Hvis det er sandt, så ligner Indre Missions begrundelse mod dans (dans leder til promiskuitet), til sammenligning med WADA brug af sportens ånd, et vanskeligt matematisk bevise.

For det tredje, hvordan kan vi være sikre på at WADA har givet *den rigtig beskrivelse* af sportens ånd? Hvorfor ikke mene at doping er i overensstemmelse med sportens ånd? Excellent præstation, er jo helt central for de fleste sportsgrene og medicin kan hjælpe atleter til at forbedre deres præstationer. At bruger præstationsfremmende stoffer er vel en del af ’the human spirit’. Historien visser at mennesker, altid har anvendt præstationsfremmende stoffer. I dag bruger mange

af os f.eks. alkohol, kaffe, cola, chokolade og Viagra for at præstere bedre til fest, på arbejde eller som lagenatlet.

I lyset af disse problemer foreslår vi, at WADA stopper deres tågesank om sportens ånd, og i stedet fokuser på atleternes sundhed. For at denne sundhedsbetingelse ikke skal have urimelige konsekvenser og forbyd al sports aktivitet, der indebære den mindste risiko for skade, har vi revideret WADA's sundhedsbetingelse. Det har vi gjort ved, groft sagt, at tilføje det forbehold, at det kun er risiko for *alvorlige* sundhedsskader, der kan retfærdiggøre et forbud.

Fordelene ved vores alternativ er til at få øje på. Det er mere enkelt og transparent at anvende, end WADA's tre betingelser (hvoraf den ene indeholder 11 værdier!). Ved at have én værdi, vil der ikke være konflikt mellem værdier og centralt vil stå videnskabelige data vedrørende et stofs sundhedsskadelighed. Håndsovrækning i et tågekammer er ikke tilstrækkeligt. Samtidigt indfanger den reviderede sundhedsbetingelse, en værdi som alle, også WADA er enige om at vi skal værne om. Men hvad men den første betingelse, den der handle om hvorvidt et stof er præstationsfremmende eller ej? Denne betingelse bør vi afvise, af den simple grund, at den har urimelige konsekvenser. Forstil dig, at sundhedsvidenskaben ved hjælp af genterapi fandt en metode, der kunne gøre os immune over for malaria uden alvorlige bivirkninger. En ikke intenderet bivirkning var dog, at ens udholdenhed og muskelstyrke blev forbedret, med den konsekvens, at man blev bedre til at dyrke sport. Ifølge WADA skal dette medicinske gennembrug ikke komme atleter til gode, fordi det er præstationsforbedrende og i modstrid med sportens ånd. Eksemplet kan lyde som science fiction, men er det næppe. Der er f.eks. noget der tyder på, at mænd har øget risiko for kræft, på grund af et generelt fald i mænds testosteron niveau. Ved at give mænd et tilskud testosteron, er der noget der tyder på, at mænd kan forebygge visse former for kræft. Hvad vil WADA sige til det? At mænd der dyrker eliteidræt, bare må acceptere at de ikke kan have de samme muligheder som ikke-atleter for at forebygge kræft – fordi der er i modstrid med sportens ånd?

Der er selvfølgelig også vanskeligheder forbundet ved, at anvende vores alternativ. For det første, er det *empirisk* vanskeligt at afgøre hvorvidt et stof er sundhedsskadeligt eller ej. For det andet, er det et vanskeligt *moralske* spørgsmål at besvare, hvor stor risiko for skade atleter bør have lov at udsætte sig selv for. Bemærk dog, at disse problemer ramme alle, der er bekymret for atleternes heldbred. Lad mig prøve at demonstrer, hvad der er de konkrete konsekvenser af vores alternativ.

Anabolske steroider, amfetamin og andre stoffer som vi ved, er farlige at anvende, selv i små mængder, bør vedblive med at optræde på WADA's sorte liste. Da Tom Bogs tog amfetamin troede han, at han ikke kunne tabe men slå alle i hele verden knock-out. Dette kombineret med, at han næste ingen smerte kunne føle når han blev ramt i bokseringen, visser at amfetamin udgør en livsfarlig cocktail. Ingen ønsker at f.eks. OL skal blive til døde atleters klub.

Men der er en række stoffer, som ikke er skadelige at anvende, hvis de bliver anvendt i små mængder og under kyndig lægelig supervision. Nu kan jeg jo ikke her gennemgå alle 300 stoffer eller metoder på listen, men argumentere for at et kontroversielt stof (EPO) som vi mener, bør fjernes fra listen.

EPO (erythropoietin) er et hormon som naturligt forefindes i menneskets krop og som stimulerer produktionen af røde blod legemer. Røde blod legemer transportere ilt til musklerne og en atlets ydeevne er afhængig af hvor meget ilt musklerne modtager. Undersøgelser har vist, at EPO kan forbedre de fleste sports præstationer med 10 procent, hvilket øger chancen at vinde, når vi ved at mange sportskonkurrencer bliver afgjort med målfoto. Lad mig nævne tre grunde til at fjerne EPO fra listen.

For det første, har flere læger udtalt, at brug af EPO, i de rette mængder, ikke er sundhedsskadeligt og kan have en restituerende effekt. Efter en etape i f.eks. Tour de France, er antallet af røde blodlegemer i rytternes blod faldet mærkbart. Det ville gøre sporten mindre skadelig for deltagerne, hvis rytterne kunstigt blev tilført EPO i stedet for at lade dem køre videre på en nedbrudt krop. For det andet, kan frigivelsen af EPO *øge ligheden* blandt atleter med hensyn til at øge mængde af røde blodlegemer. I dag er situationen den, at et højdestryksskammer koster 50.000 USD mens en måneds forbrug af EPO koster ca. 150 USD. Begge tiltag kan øge mængde af røde blodlegemer, men det er ikke alle atleter eller forbund, der har råd til et højdestryksskammer. For det tredje vil en afkriminalisering typisk betyde, at færre vil blive straffet, hvilket har den umiddelbare fordel, at der kan *saves penge* på testning af EPO, efterforskning og retssager.

Hvis EPO blev frigivet, kan det, ligeså vel som Panodil og Gammel Dansk, selvfølgelig blive misbrugt. Der vil derfor stadigvæk være god ræson i at teste om atlet har for mange røde blod legemer i kroppen til at det er forsvarligt at han deltager i hård træning eller konkurrence. For mange røde blod legemer giver nemlig 'ketchupblod', der øger risikoen for blodpropper. Hvis WADA ønsker at fokusere på atleters sundhed, bør de fokusere på hæmatokritværdien. Dette er en strategi, som den internationale cykel union (UCI) gør brug af. Hvis

en rytter før konkurrence før målt sin hæmatokrit værdi således at antallet af røde blodlegemer udgør 50 % af blodvolumen, får rytteren karantæne i to uger.

På trods af kritikken, mener jeg at WADA's arbejde er nødvendigt og vigtigt, men WADA bør ikke skyde gråspurve med kanoner. De bør fokusere på de farlige stoffer og overlade tågesnak om sportens ånd til private skåltaler eller okkulte foreninger.

Eksempler på publikationer:

1. 2010 Petersen, TS: "Good Athlets - Bad Athlets? On the 'role model argument' for banning performance enhancing drugs" *Sports, Ethics & Philosophy: Journal of the British Philosophy of Sport Association*, vol. 4, No. 3, pp. 320-327, Routhledge.
2. Petersen, Thomas S. & Lippert-Rasmussen, Kasper: "Prohibiting Drugs in Sports: An Enhanced Proposal", in *New Waves in Applied Ethics*, (eds. J. Ryberg, T.S. Petersen & C. Wolf) Palgrave MacMillan , 237-260, (2008).
3. 2009 Petersen, T.S. & Johannes K. Kristensen: "Should Athletes be Allowed to Use all Kinds of Performance-enhancing Drugs?" *Journal of the Philosophy of Sport*, vol.36:1, pp.88-98.